

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 261/2022-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Dagmar Huťanovou, advokátkou, Šumavská 3, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/2010 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 13/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/2010 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 13/2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 500 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bratislava II **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **205,13 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **205,13 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/2010 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 13/2019. Navrhuje vysloviť príkaz krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie v sume 8 000 eur od okresného súdu a 4 000 eur od krajského súdu a nahradiť trovy konania.

2. Z ústavnej s'ťažnosti vyplýva nasledujúci skutkový stav:

S'ťažovateľ je žalobcom v konaní o určenie neplatnosti v žalobe označených zmlúv (darovacej a dvoch kúpnych zmlúv týkajúcich sa bytu) z dôvodu, že v čase uzavretia darovacej zmluvy trpel duševnou poruchou. Žaloba bola podaná okresnému súdu 26. marca 2010 a okresný súd v označenej veci rozhodol rozsudkom 12. apríla 2018 tak, že žalobe s'ťažovateľa vyhovel. V tejto súvislosti s'ťažovateľ uviedol, že k prvému pojednávaniu vo veci samej došlo až 11. decembra 2014. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania pred okresným súdom, je toho názoru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade s jeho označenými právami. Proti rozsudku súdu prvej inštancie boli podané odvolania žalovaného v 2. a 3. rade, ku ktorým sa vyjadril v rámci 10-dňovej lehoty, a to podaniami z 2. mája 2018 a 28. novembra 2018. Uviedol, že ďalšie úkony zo strany súdu neeviduje, preto je toho názoru, že aj v odvolacom konaní dochádza k zbytočným prietáhom a porušovaniu jeho označených práv.

3. S'ťažovateľ tiež uviedol, že konanie má pre neho zvýšený význam, keďže spor pramení zo zneužitia jeho zdravotného stavu a týka sa platnosti právnych úkonov, ktorými bol zbavený vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, v ktorej býval, teda jeho obydľia.

4. Ústavný súd ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 261/2022-15 z 24. mája 2022 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika s'ťažovateľa

5. Po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k prijatej ústavnej s'ťažnosti.

6. Predseda okresného súdu v prípise č. k. 1 SprV 60/2022 z 22. júna 2022 k ústavnej s'ťažnosti v podstatnom uviedol, že ide o skutkovo aj právne zložitú vec. Poukázal na to, že ide o spor, v ktorom sa s'ťažovateľ domáhal určenia neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu, že k uzavretiu zmluvy došlo v čase, keď trpel závažnou duševnou poruchou, preto bolo zrejmé, že bude okrem iného potrebné vykonať znalecké dokazovanie. V nadväznosti na to bolo potrebné posudzovať platnosť nadväzujúcich právnych úkonov, ktorými došlo k prevodom vlastníckeho práva v priebehu času na ostatných žalovaných. Predseda uvádza, že zo súdneho spisu identifikoval obdobia

nečinnosti, a to od 19. novembra 2010 do 31. januára 2012 a od 27. septembra 2012 do 27. augusta 2014. V označených obdobiach došlo k prietahom. Rovnako uviedol, že v predmetnom konaní bolo určených 14 pojednávanií, pričom bez prejednaní vecí boli odročené iba 3, a to z dôvodov na strane sporových strán. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, prietahy spôsobené sťažovateľom nekonštatuje. K stavu konania uviedol, že krajský súd už rozhodol rozsudkom z 24. mája 2022 a v súčasnosti prebieha jeho doručovanie, z čoho vyvodzuje, že stav právnej neistoty sťažovateľa už bol odstránený. Na základe uvedeného považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bola aj stručná chronológia úkonov v predmetnej veci. Ústavnému súdu bol spolu s vyjadrením okresného súdu predložený aj súdny spis.

7. Predseda krajského súdu vo vyjadrení č. k. 1 SprV 304/2022 z 22. júna 2022 k ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedol (čerpajúc z vyjadrenia zákonnej sudkyne, pozn.), že spis bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie 18. januára 2019. Ďalej tiež referoval o zmenách zákonných sudcov v predmetnej veci a ich pracovnej vyťaženi a skutočnosti, že odvolací súd rozhodol vo veci rozsudkom z 24. mája 2022. Podľa názoru predsedu krajského súdu na tieto skutočnosti by ústavný súd mal prihliadnuť. V závere svojho vyjadrenia krajský súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

8. Prílohou vyjadrenia bol aj zberný spis krajského súdu v napadnutom konaní, ktorý obsahoval rozsudok súdu prvej inštancie, predkladaciu správu z 18. januára 2019, štatistický list a rozsudok krajského súdu v napadnutom konaní z 24. mája 2022, ktorý bol expedovaný 8. augusta 2022.

9. Stanovisko okresného súdu a krajského súdu bolo zaslané na vyjadrenie sťažovateľovi, ktorý vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 20. júla 2022 označenej ako „*doplnenie/zmena odôvodnenia*“ preukázal zánik plnej moci udelenej na zastupovanie pred ústavným súdom vo veci jeho sťažnosti a priložil plnú moc pre advokátku uvedenú v záhlaví tohto nálezu. Právna zástupkyňa v podstatnom zotrvala na dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti vo vzťahu k postupu okresného súdu, ako aj krajského súdu. Zároveň požiadala, aby ústavný súd čo najskôr vrátil súdny spis (z dôvodu nemožnosti vyznačiť právoplatnosť rozsudku, pozn.) a vo veci rozhodol.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom okresného súdu a krajského súdu, ako aj s obsahom dotknutých súdnych spisov, ktorý si zadovážil, dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III. Posúdenie vecí ústavným súdom

11. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie, či postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 90/2010).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetné konanie z hľadiska toho, čo je v hre (platnosť právnych úkonov týkajúcich sa bytu, v ktorom býval, teda obydliá), malo byť riešené podľa možnosti v primeranej dobe. Na druhej strane ústavný súd pripúšťa istú skutkovú zložitost' prerokúvanej veci. Možno prisvedčiť názoru okresného súdu, že v napadnutom konaní bola od počiatku zrejma potreba vykonať znalecké dokazovanie, ku ktorého nariadeniu okresný súd pristúpil až po vyše piatich rokoch sporu. Napriek uvedenému ústavný súd konštatuje, že skutkovou, prípadne aj právnou zložitost'ou veci nemožno v okolnostiach prípadu ospravedlniť dĺžku konania súdu prvej inštancie, ktorá predstavovala viac ako 8 rokov.

16. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu súdneho spisu okresného súdu a krajského súdu, konštatuje, že sťažovateľ nijako neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Naopak, sťažovateľ viacerými podaniami urgoval okresný súd, aby určil termín pojednávania.

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní.

III.1. K postupu okresného súdu v napadnutom konaní

18. Ako už bolo uvedené, predmetom skúmania ústavného súdu je postup okresného súdu, ktorý je zhmotnený v bode (pozri bod 7 odôvodnenia tohto nálezu). Z prezentovaného prehľadu relevantných úkonov súdu a strán konania vyplýva, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci po takmer 4 rokoch, pričom pri rozhodovaní o predbežnom opatrení viacnásobne prekročil lehotu na rozhodnutie o ňom (návrh bol doručený 6. júla 2010 a okresný súd rozhodol o ňom uznesením z 31. januára 2012). Dá sa konštatovať, že príprava pojednávania trvala okresnému súdu približne 4 roky, čo je neakceptovateľné. Ako už bolo uvedené, k nariadeniu znaleckého dokazovania pristúpil až po piatich rokoch konania, pričom potreba jeho nariadenia vyplynula už zo samotnej žaloby, čo rozhodne nemožno považovať za sústredený postup súdu. K obrane okresného súdu, že bolo nariadených celkovo 14 termínov pojednávania, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie o predmetnej veci si rozhodne nevyžiadalo takýto vysoký počet pojednávania. Ako príklad podporujúci tento záver ústavný súd poukazuje na to, že 12. marca 2015 okresný súd akceptoval doručené podanie právneho zástupcu odporcu v 1. rade, ktorým ospravedlnil jeho neúčast' z dôležitých osobných dôvodov, hoci tieto neboli konkretizované, a pojednávanie preročil na nový termín. Ďalším prípadom nesústredenej činnosti bolo odročenie pojednávania konaného 23. apríla 2015, ako aj 29. septembra 2016 bez uvedenia dôvodu. Rovnako nemožno považovať za efektívny taký postup okresného súdu, ktorý ustanoví znalca bez predchádzajúcej konzultácie, či neexistujú u neho prekážky pre vykonanie znaleckého úkonu, čo v okolnostiach veci vyústilo do potreby ustanoviť nového znalca. V dôsledku naposledy uvedeného postupu došlo k ďalšiemu predĺženiu sporu o ďalšie 3 mesiace.

19. Vychádzajúc z uvedených zistení, zo zbytočných priesťahov v celkovom trvaní viac ako 5 rokov a z nesústredenej a neefektívneho postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

III.2. K postupu krajského soudu v napadnutom konaní

20. Na základe obsahu predloženého zberného spisu krajského soudu vo veci sťažovateľa je potrebné konštatovať, že krajský súd o podaných odvolaniach rozhodoval tri roky a tri mesiace. Aj pri zohľadnení následkov pandémie nie je možné akceptovať takúto dĺžku odvolacieho konania, keďže odvolací súd nenariadil v predmetnej veci pojednávanie na účel dokazovania a o odvolaniach rozhodoval *ex cathedra*.

21. Čo sa týka obrany krajského soudu (spočívajúce v dlhodobej práceneschopnosti členky senátu a následne neobsadenie senátu, pozn.), treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

22. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, tak dospel k záveru, že v okolnostiach posudzovanej veci vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania (2010), ako aj predmet napadnutého konania (pozri bod 3 odôvodnenia tohto nálezu) boli porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

23. Vzhľadom na skutočnosť, že vo veci sťažovateľa už bolo právoplatne rozhodnuté, ústavný súd neprikázal krajskému súdu ani okresnému súdu, aby vo veci konal.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

25. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 eur od okresného soudu a 4 000 eur od krajského soudu z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti, poukazujúc na stres a utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania, ktorá mala mať vplyv na jeho zdravotný stav.

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 10/02, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Berúc do úvahy charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie požadovanej sumy 3 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie od okresného súdu a 1 500 eur od krajského súdu (bod 2 a 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

28. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

29. Ústavný súd priznal aktuálnej právnej zástupkyni trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby. Za dva úkony uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) patrí odmena v sume dvakrát po 193,50 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku okresného súdu a krajského súdu doručené 20. júla 2022 ústavný súd odmenu nepriznal, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by ústavnému súdu nebola známa z obsahu predložených spisov a zo samotnej sťažnosti.

30. Ústavný súd tak priznal náhradu trov konania v sume 410,26 eur, ktorú rovnomerne rozdelil medzi okresný súd a krajský súd (bod 4 a 5 výroku nálezu).

31. Priznanú náhradu trov konania sú dotknuté súdy povinné zaplatiť na účet právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

32. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu